

Time: 3 Hours**Marks: 100**

- Instructions:** 1) Attempt any five questions, with minimum of two questions from each section.
2) Figures to the right indicate full marks
3) Answers to both sections should be written in the same answer book.

Section I

1. (a) Explain the items in the balance sheet of commercial banks. 10
(b) Discuss the factors affecting liquidity and profitability of commercial banks. 10
2. (a) Discuss the RBI's short term liquidity management. 10
(b) Discuss the performance of Self-Help Groups (SHGs) in India. 10
3. (a) Explain the features of Indian money market. 10
(b) Discuss the importance of mutual funds. 10
4. Write explanatory notes (any two) 20
(a) Banking sector reforms in India since 1991
(b) Micro finance in India
(c) Growth of capital market in India
(d) Money market reforms in India since 1991

Section II

5. (a) Discuss the changing trends in tax revenue in India since 1991. 10
(b) Evaluate Fiscal Responsibility and Budget Management Act 2003. 10
6. (a) Explain the various gains from international trade. 10
(b) Explain the structure of balance of payments 10
7. (a) Explain the purchasing power parity theory. 10
(b) Explain functions and Participants in the foreign exchange market. 10
8. Write explanatory notes (any two) 20
(a) Concepts of deficits
(b) Classification of public debt
(c) Causes of disequilibrium in the balance of payments
(d) Foreign exchange management by RBI

TURN OVER

(मराठी रुपांतर)

सुचना : १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. प्रत्येक विभागातून कमीत कमी दोन प्रश्न सोडवा.

२. उजवी कडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शावितात.

३. दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

विभाग १

- प्र. १. अ) व्यापारी बँकाच्या ताळेबंदातील विविध घटक स्पष्ट करा. १०
 ब) व्यापारी बँकाची रोखता व नफाक्षमता यावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. १०
- प्र. २. अ) भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या अल्पकालीन रोखता व्यवस्थापनाची चर्चा करा. १०
 ब) भारतातील स्व-सहाय्य गटांच्या कामगिरीची चर्चा करा. १०
- प्र. ३. अ) भारतीय नाणेबाजाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
 ब) परस्पर निधीचे (म्युचअल फंड) महत्त्व स्पष्ट करा. १०
- प्र. ४. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) २०
 अ) १९९१ पासूनच्या भारतीय बँकींग क्षेत्रातील सुधारणा
 ब) भारतातील सुक्ष्म वित्त
 क) भारतातील भांडवल बाजाराची वृद्धी
 ड) १९९१ पासूनच्या भारतीय नाणेबाजारातील सुधारणा

विभाग २

- प्र. ५. अ) १९९१ पासूनच्या भारतातील कर महसुलातील बदलत्या प्रवृत्तीची चर्चा करा. १०
 ब) वित्तीय जबाबदारी आणि अंदाजपत्रक व्यवस्थापन कायदा २००३ चे मूल्यमापन करा. १०
- प्र. ६. अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापारापासून मिळणारे विविध लाभ स्पष्ट करा. १०
 ब) व्यवहारशेषाची रचना स्पष्ट करा. १०
- प्र. ७. अ) ऋयशक्ती समता सिध्दांत स्पष्ट करा. १०
 ब) परकीय विनिमय बाजाराची कार्ये आणि सहभागी घटक स्पष्ट करा. १०
- प्र. ८. टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) २०
 अ) तुटीच्या संकल्पना
 ब) सार्वजनिक कर्जाचे वर्गीकरण
 क) व्यवहारशेषातील असंतुलनाची कारणे
 ड) भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे परकीय विनिमय व्यवस्थापन